

JOSEP GIFREU

El CIS, eina nacional

L'acusació al CIS (Centre d'Investigacions Sociològiques) d'estar al servei del govern de Madrid ha estat un recurs habitual de tots els partits de l'oposició. El CIS és, en efecte, un instrument polític del Ministeri de la Presidència. Qualsevol majoria de govern procura tenir a disposició instruments d'observació i de vigilància per poder actuar amb coneixement de causa com a govern, i com a partit de govern, no ens enganyem. La demanda que els estudis del CIS estiguin a disposició dels partits amb representació parlamentària no invalida la missió fonamentalment política del CIS, i no tècnica o acadèmica, per més que les sigles indueixin a confusió.

El CIS fa molt més que donar ales i dades al govern i maldecaps a l'oposició. El CIS contribueix de manera decisiva a delimitar i articular un objecte d'atenció, d'interès i d'estudi que se sol anomenar l'opinió pública nacional, espanyola. I, per tant, no solament es proposa de conèixer i fer conèixer una determinada realitat o un estat d'opinió. El seu propòsit va molt més enllà. És cert que els mitjans solen destacar els aspectes més cridaners, els més directament traduïbles a resultats electorals futurs. Per exemple, del més recent baròmetre del CIS, publicat l'octubre passat (número 2455), la premsa va destacar de seguida el canvi d'intenció de vot que per primer cop afavoria en unes dècimes més el PSOE que el PP. Aquest resultat es despenia de la pregunta 50 (d'un total de 66). Els analistes polítics tendeixen a creure que tot el baròmetre bascula entorn d'aquesta pregunta, mig amagada entre un bosc d'altres qüestions que semblen de farciment. Cert que, des del punt de vista de la competició electoral, el seguiment de la intenció de vot i sobretot la publicació i interpretació mediàtica dels resultats adoben el terreny per a la campanya futura. Ara bé, el conjunt de les altres 65 preguntes del baròmetre del CIS pretén molt més que retratar un estat d'opinió sobre qüestions com els te-

mes que més preocupen, la situació política i econòmica, la valoració de les administracions, etc. Busca d'imprimir una imatge de referència sobre una realitat sociopolítica, que l'estudi del CIS certifica des de la mirada científica com a realitat nacional espanyola.

Aquest baròmetre de tardor, que s'ha dedicat a l'estudi de les "institucions i autonomies" (se sobreentén: d'Espanya), ofereix un ventall de preguntes especialment productives des del punt de vista nacionalitzador. La mateixa estruc-

"Resulta paradoxal que el govern de CiU a Catalunya, després de vint-i-dos anys, no disposi d'un servei com el CIS"

turació de l'enquesta —un total de 10.476 enquestats, distribuïts proporcionalment per les disset comunitats autònomes, més Ceuta i Melilla— és pensada per generar mitjanes "nacionals" i fabricar el discurs dels grans números. La mitjana estatal preval dos grans problemes sobre la resta, amb mitjanes superiors al 60% de respostes: són l'atur i el terrorisme d'ETA. (Però a Catalunya només ho veuen així el 48,8% si es tracta d'Espanya, i només un 14,3% si es tracta de Catalunya.) Aconseguir de situar un determinat ordre de conflictes com a principals en l'atenció pública i mediàtica és una funció típica de la creació i projecció de l'agenda pública nacional.

Però la funció del CIS no s'atura aquí. Busca també de crear cultura política i cultura política "nacional". Del baròme-

tre que comento hi ha preguntes explícites sobre l'adscripció a identitats nacionals. Una d'aquestes inquireix expressament sobre si hom considera la pròpia comunitat autònoma una regió o una nació. Naturalment, la immensa majoria (un 75,9%) declara que és una regió, i només un 12,3% la consideren una nació. Conclusió a inferir: la llei dels grans números ratifica que la nació és Espanya. Poc importa que a Catalunya el 36,8% la considerin una nació (entre altres raons perquè un 47,4% la consideren una regió) o que a les Illes Balears la hi considerin un 18,1% (però en canvi, només un 8,2% al País Valencià). En realitat, les respostes ja a la primera pregunta deixen clar que els problemes de l'autonomia o de l'autodeterminació no són percebuts per ningú com a principals. Hi ha encara la inevitable pregunta sobre el sentiment d'espanyolitat. La mitjana general afirma que tres quartes parts no tenen cap problema de sentir-se espanyols, i només un 6,4% se senten "únicament de la meua comunitat". En tot cas, la malèvola gamma de matisos entre les preguntes sobre si un se sent "més espanyol que", o "tan com" o "únicament", acaba de desviar el tema i evita preguntes més explícites. Per exemple: si s'està a favor del dret a l'autodeterminació d'una comunitat o en contra de l'oficialitat del català o a favor de la independència d'Euskadi, etc.

I és que ja se sap que qui fa les preguntes determina les respostes. És la gran lliçó del CIS. El dret a preguntar. El govern del País Basc ho ha entès i ha creat el propi baròmetre. Ni el govern de les Illes ni el del País Valencià no ho han sabut apreciar. Però resulta paradoxal que el govern de CiU a Catalunya, després de vint-i-dos anys, no disposi d'un servei com el CIS. Qui farà les preguntes adients? A més, ara vénen totes les eleccions.

Catedràtic de Teoria de la Comunicació de la UPF